

TŘETÍ MEZINÁRODNÍ HUDEBNÍ OLYMPIÁDA

Jiřina Jiříčková

Ve dnech 28. dubna až 1. května 2016 proběhla ve třetím největším městě Litvy Klaipėdė v pořadí třetí Mezinárodní hudební olympiáda. Jejimi pořadateli byly European Association for Music in Schools (EAS), litevské Ministerstvo školství a vědy, litevské Centrum pro neformální vzdělávání mladých, Asociace hudebních učitelů Litvy a konečně Univerzita v Klaipėdė. Soutěž byla určena všestranně hudebně nadaným dětem a mládeži 2. stupně základních a středních všeobecných škol, a také české školství zde mělo své zástupce.

V roce 2012, kdy soutěž na mezinárodní úrovni proběhla poprvé, se v estonském Tallinu utkali studenti celkem ze šesti evropských zemí, Česko tehdy zastoupeno ještě nebylo. Ve druhém ročníku v roce 2014 do v Rigy (Lotyšsko) odcestovali Lukáš Janata, student Pražské konzervatoře (skladba, prof. Otomar Kvěch), absolvent školy s rozšířenou výukou hudební výchovy ZŠ a ZUŠ Jabloňová Liberec (pedagog Jan Prchal), a Jan Prchal, předseda Společnosti pro hudební výchovu České republiky, který byl v Rize členem odborné poroty. V ní měla každá (tehdy ze sedmi zúčastněných zemí) jednoho zástupce. Lukáš Janata v Rize dosáhl vynikajícího úspěchu, když ve své kategorii obsadil druhé místo a zároveň získal speciální cenu za nejlepší skladbu, která byla na olympiádě předvedena.

Účastníci Mezinárodní hudební olympiády se ve většině případů rekrutují z řad úspěšných absolventů národních kol této soutěže. Ve výjimečných případech může novou zemi, která má zájem se soutěže účastnit a připojit se tak k programovým cílům hudební olympiády, reprezentovat vybraný student. V České republice dosud obdobný formát soutěže, která propojuje stejnou měrou jak hudebně teoretické poznatky, tak i hudební dovednosti, a přitom by byla určena studentům všeobecných škol, neexistuje. Díky velké podpoře a důvěře právě předsedy Společnosti pro hudební výchovu Jana Prchala a doc. Miloše Kodejšky, národního koordinátora EAS, tak letos dostal příležitost popasovat se se svými vrstevníky z jiných zemí patnáctiletý Václav Šolc. Tento žák 9. třídy Základní školy v Úvalech devět let hraje na housle, minulý rok posílil řady Pražského filmového orchestru a je také členem Mensy. Rád píše povídky, věnuje se lukostřelbě, a díky přípravě na Mezinárodní hudební olympiádu se pustil do komponování skladeb. Václava Šolce do Litvy doprovodila Jiřina Jiříčková, členka Společnosti pro hudební výchovu, která zároveň usedla do odborné poroty soutěže.

Václav si na hudební olympiádu připravil vlastní skladbu s názvem The Empty Waves pro housle, harfu a bicí. Harfový part (stejně jako bicí) ve dvou dnech natočil doma se svými rodiči, když jeho maminka hrála na harfu a tatínek na bicí. Ten houslový plánoval zahrát naživo přímo při soutěžním klání. V průběhu přípravy na olympiádu, které se ujala Jiřina Jiříčková, se Václav kromě jiného poprvé „setkal“ s osobností nejznámějšího litevského hudebního skladatele Mikalojuse Konstantina Čiurlionise. Ten je pro Litevce tím, kým pro nás Bedřich Smetana. Čiurlionis (1876–1911) navíc kromě komponování skladeb maloval obrazy. Ve svém poměrně krátkém životě byl velmi plodným malířem a řada jeho výtvarných děl nese názvy běžně označující skladby. Dalo se velmi dobře předpokládat, že když se

v letošním roce hudební olympiáda koná v Litvě, jistě se soutěž neobejde beze zmínky právě o Čiurlionisovi. Což se potvrdilo, ale nepředbíhejme.

Cesta do do Klaipėdy znamenala let do Vilniusu s přestupem ve Varšavě a po několika hodinách čekání čtyřhodinovou cestu nepohodlným mikrobusem k Baltskému moři, na jehož pobřeží se Klaipėda nachází. Mezinárodní hudební olympiáda získala v Litvě velkou morální i finanční podporu od pořádajících institucí. Celé několikadenní mezinárodní setkání tak probíhalo vskutku důstojně a zároveň s vědomím velké odpovědnosti organizátorů i porotců vůči stanoveným regulím, stejně jako poctivého přístupu studentů k jejich vystoupení.

Vlastním místem konání byla Fakulta umění Klaipėdské univerzity. V jejich učebnách měly zázemí jednotlivé země, kterých bylo tentokrát již devět (Litva, Lotyšsko, Estonsko, Polsko, Chorvatsko, Slovinsko, Česko; poprvé zde mělo své zástupce Slovensko a Kypr). Zde také celé hudební klání probíhalo. Třetí hudební olympiáda byla zahájena slavnostním večerem v krásném a akusticky velmi příjemném sále fakulty. Úvod se nesl v duchu oficialit a nezbytných děkovných proslovů, koncertu se následně ujal klaipėdský Komorní orchestr vedený uměleckým ředitelem Mindaugasem Bačkusem. Ten byl zároveň předsedou odborné poroty hudební olympiády. Následující den proběhly písemné testy přeložené do rodných jazyků účastníků v obou věkových kategoriích a část zaměřená na individuální přezkoušení intonace a rytmu. Účastníci vcházeli jednotlivě před porotu, zde se rozhodli, zda předvedou zpěv či hru na nástroj z listu, a podle toho jim byl předána melodický příklad. Rytmus dalšího úryvku měli podle své volby zatleskat či zaťukat. Po večeri se uskutečnil tzv. národní večer, kdy se po reprezentantech jednotlivých zemích chtělo, aby ostatním předvedli jakékoli hudební číslo podle svých možností. Podílet se na něm mohli jak žáci, tak i učitelé či další pomocníci. Pořádající Litevci tak zaplavili pódium pestrobarevnými kroji a silnými hlasy předvedli pásmo svých lidových písní. Mnohé přirozeně zaujali svým zpěvem studenti z Kypru. Češi se prezentovali písní inspirovanou folkórem, duetem Tráva od Petra Bendeho, která vzbudila velký ohlas. Následující den se konala pěvecká část. Výkony soutěžících byly v mnoha případech vskutku vynikající. Zejména na Estonce se hodilo pořekadlo: „Co Estonec, to výborný zpěvák.“ Většina účastníků (především z pobaltských zemí) působila neuvěřitelně sebevědomě a zároveň radostně, že může předvést to, v čem je dobrá. Zůstává však také pravdou, že po několika výkonech porota diskutovala o obtížnosti hodnocení chlapců v pěvecké části soutěže. Někteří projevíli beze sporu neobyčejné zaujetí pro zpěv a byli nepochybně velmi zkušenými zpěváky, ale v danou chvíli ve zřetelné hlasové indispozici. Václav Šolc zazpíval českou lidovou píseň Loučení, loučení v úpravě Václava Trojana, a stejně jako v předchozích částech soutěže za sebou díky svému výkonu zanechal několik dalších účastníků. Všechna pěvecká vystoupení byla pojata jako veřejný koncert a stejně tak byla vnímána i poslední část hudební olympiády, kterou bylo představení vlastní skladby. Ke slyšení byly líbivé písně, které měly velký ohlas v publiku, i kontrapunktické skladby na klavír. V mladší kategorii poroty neobyčejně zaujala sborová kompozice estonského mladíka, kterou naživo zazpíval s dalšími čtyřmi vrstevníky. Nutno podotknout, že jejich číslo bylo pěvecky velmi obtížné a na vynikající interpertační úrovni. Po součtu všech bodů od deseti porotců nakonec tuto část soutěže vyhrál lotyšský student se skladbou Prelude for the Piano si Minori s neobyčejnými harmonickými postupy. Ve starší kategorii

zazněla mimo jiné velmi zdařilá kompozice pro čtyři ruce na klavír, kyperská píseň věnující se vysoce aktuálnímu tématu uprchlíků doplněná výtvarnou prezentací. Obdobně jako výše zmíněný Lukáš Janata před dvěma lety představil jeden ze studentů svou sborovou kompozici natočenou dopředu se smíšeným sborem, kterou na místě doprovodil na klavír. Lze se jen domnívat, že možná právě pro jistou vnějškovou podobnost nezískal tento soutěžící takové ohodnocení, na jaké aspiroval. Kritéria soutěže každopádně využití předem připraveného podkladu umožňovala. Přesto v diskusi mezi členy poroty byla cítit názorová nejednotnost v pohledu na tento fakt. Pro tradiční účastníky olympiády, pobaltské země, nebyl problém na olympiádu dovést další studenty, kteří nazištně (aniž by sami byli soutěžícími) naživo pomohli předvést kompozici zástupci své země. V případě suverénních bezprostředních výkonů se tak mohlo jevit jako výhodnější předvést méně náročnou kompozici (avšak na místě ohodnocenou posluchači bouřlivým potleskem) před kupříkladu niternější, avšak prokomponovanější kompozicí, někdy doplněnou o zvukový podklad. Hodnocení této části soutěže tak bylo u jednotlivých členů poroty opravdu velmi subjektivní. Všechny čtyři složky hudební olympiády měly stejný bodový podíl na konečném výsledku. Soutěžící tak museli prokázat výborné výsledky ve všech oborech. Například později nejlépe hodnocený pěvecký výkon jedné účastnice jí nepomohl k tomu, aby postoupila z chvostu výš v celkovém pořadí.

Ještě před finálovým večerem a slavnostním vyhlášením výsledků byli všichni účastníci odměněni. Autobusy je po převozu trajektem na blízký poloostrov dovezly do vyhlášeného místního delfinária. Jak prohlásila Gabriela Füssyová, slovenská členka poroty a dlouholetá organizátorka slovenské celonárodní soutěže Hnúšťanský akord: „Je těžké soutěžit v hudbě v zemi, kde i delfini zpívají...“ V zimních bundách se všichni na několik málo minut prošli po pláži, a pak už studenti jen netrpělivě čekali na to, jak celé klání dopadlo.

Zpátky v koncertním sále fakulty Klaipedské univerzity nejdříve znovu zazněly porotou vybrané nejlepší výkony ve zpěvu a interpretaci autorských skladeb. Záměr poroty byl, aby se ještě jednou prezentovala každá země, a tak ten den již podruhé zahrál svoji kompozici The Empty Waves Václav Šolc, slovenská účastnice místo zpěvu na housle zahrála tři lidové slovenské písně. Následovalo divadelní představení na téma „Hudba na divadle či zpěv“ dvou desítek divadelních studentů spojený hrou na tělo a s dokonale vypracovanou choreografií. Teprve pak byly rozděleny ceny. V jednotlivých kategoriích porota ocenila nejlepší výsledek v hudební teorii, v četbě z listu, nejlepší pěvecký výkon a předvedení kompozice. Na základě součtu hlasů byli účastníci seřazeni do pásem. Ve velké konkurenci celkem patnácti studentů v 1. kategorii podával Václav Šolc poměrně vyrovnané výkony ve všech čtyřech částech a celkově obsadil 11. místo. Teprve za ním skončili studenti z Chorvatska, Slovinska, Lotyšska a Slovenska. Václav Šolc si tak domů odvezl bronzové pásmo.

Smyslem mezinárodní hudební olympiády je budování mezinárodních kontaktů a spolupráce v oblasti hudebního vzdělávání. Soutěž si klade za cíl zvyšování prestiže předmětu hudební výchova jako tvořivého předmětu ve škole a motivování hudebně nadaných dětí a mládeže, kterým chce nabídnout možnost prezentovat se v evropském kontextu. V roce 2020 se bude hudební olympiáda konat v Polsku. Která země bude hostit olympiádu již za dva roky, dosud jasné není. Bylo by však jistě skvělé, kdyby také na příští Mezinárodní hudební olympiádě mělo české školství své zastoupení.

Na závěr patří velké poděkování Společnosti pro hudební výchovu České republiky, která Václavu Šolcovi zaplatila letenky do Litvy a účastnický poplatek na Třetí mezinárodní hudební olympiádu.

